

Denumire oficială	CONSTANTIN BRÂNCOVEANU
Categorie	Statuie
Localizare	44°25'56.7"N 26°06'15.1"E
	Bd. I.C. Brătianu – în fața Bis. Sf. Gheorghe Nou
Edificare	Oscar Han
	Sculptor
Anul realizării	1936
Anul amplasării	1939
Anul reabilitării	
Cod LMI	B-III-m-B-19965
Cod DGAPMFP	3006
Tip de proprietate	Disp. Primar General nr. 1685/1999
Stare de conservare	Stare bună - depuneri de praf

Descriere tehnică

Dimensiuni: ansamblu monumental: H total = 7 m ; soclu: 4 m ; statuie 3 m
Material: statuie:bronz, soclu: piatră
Pe soclu este inscripționat: „LUI CONSTANTIN BRÂNCOVEANU”

Ambientale

2 proiectoare în față

Istoric/poveste

În centrul geografic al orașului (marcat de monumentul „Km 0”) se află statuia voievodului Constantin Brâncoveanu, amplasată în fața pridvorului bisericii Sf. Gheorghe Nou, ctitoria sa. Voievodul amintit a reconstruit de fapt biserica respectivă (târnosită în 1707, care reprezintă ultima sa ctitorie, și totodată a refăcut și mărit hanul înconjurător, înzestrându-l cu „case patriarhicești și egumenești”, astfel că „se întărise mănăstirea cu un zid împrejur și cu chilii”. Aici, hanul dotat cu cele două sute de încăperi devine cel mai mare de pe cuprinsul Bucureștilor și, datorită amplasării sale centrale, ca și a multitudinii de mărfuri ale negustorilor angroșiști – „toptangii”, cum erau denumiți – se transformă în centrul întregii vieți economice a capitalei, cel puțin pentru o perioadă de timp.

Statuia lui Constantin Brâncoveanu (1654-1714), domnitorul Țării Românești (1688-1714), realizată din bronz de către sculptorul Oscar Han, a fost amplasată (1939) în piațeta din fața Bisericii Sf. Gheorghe-Nou. În această biserică, reconstruită de însuși Brâncoveanu, a fost așezat la 1720 trupul marelui voievod, după martiriul de la Constantinopol, adus în secret de soția voievodului, Marica Doamna.

Monumentul a fost realizat din inițiativa primarului general al Bucureștiului din anul 1938, Iulian Peter, pentru a cinsti credința și martiriul marelui domnitor.

Statuia lui Oscar Han (1891-1976) măsoară trei metri înălțime și îl prezintă pe Constantin Brâncoveanu stând în picioare, îmbrăcat în costum de epocă, în tunică lungă peste care poartă o mantie împodobită cu hermină. După moda vremii, capul este acoperit cu un „ișlic” (căciulă de blană), ornamentată cu un „surguci” (panaș). Petru Comarnescu comenta stilul lui Han ca fiind „acea sinteză de esențializare realistă a expresiei și de construcție arhitectural-stilizată”.

Constantin Brâncoveanu (1654-1714) a fost domnul Țării Românești între anii 1688 și 1714, având una din cele mai lungi domnii din istoria principatelor române. Mare boier, nepot de soră al domnului Șerban Cantacuzino, el a moștenit și a sporit o avere considerabilă, care consta în proprietăți imobiliare, bunuri mobile și sume de bani depuse în străinătate. În timpul în care a domnit, Țara Românească a cunoscut o lungă perioadă de pace, de înflorire culturală și de dezvoltare a vieții spirituale, în urma sa rămânând un mare număr de ctitorii religioase și un stil arhitectural eclectic ce-i poartă numele.

În politica externă, Brâncoveanu a acționat cumpătat, evitând să se poziționeze decisiv în tabăra imperială, care într-un avânt semnificativ recuperase Ungaria și Transilvania de la otomani. Și-a cumpărat bunăvoința turcilor, plătind regulat dările și vărsând sume uriașe sultanului și funcționarilor de la Constantinopol, ceea ce i-a adus supranumele de „altın bey” (prințul aurului). Ținând agenți și spioni în toată Europa, domnul muntean era informat asupra știrilor de pe întregul continent și informa simultan taberele rivale. În ce privește Moldova, domnul muntean a intervenit în mod repetat în chestiunea domniei,

În timp ce în Transilvania a exercitat o importantă influență culturală, prin răspândirea de tipărituri și ctitorirea de așezăminte religioase.

Deși reușise să fie confirmat pe viață în domnie (1699) și reconfirmat în 1703, domnul a lucrat în permanență să-și asigure în străinătate un refugiu de turci, fiind conștient de precaritatea situației sale. În cele din urmă, a fost luat prin surprindere și mazilit chiar în Vinerea Mare a anului 1714, dus cu întreaga familie la Istanbul, unde a fost torturat pentru a ceda turcilor toată averea sa.

Constantin Brâncoveanu a fost decapitat pe 15 august 1714 (Sf. Maria Mare), împreună cu cei patru fii ai săi (Constantin, Ștefan, Radu și Matei) împreună cu sfetnicul Ianache Văcărescu. Pentru felul cum au murit, cu toții sunt venerați de către Biserica Ortodoxă Română, care i-a canonizat sub numele de Sfinții Mucenici Brâncoveni în 1992 și se sărbătoresc în fiecare an pe 16 august, când biserica devine neîncăpătoare pentru zecile de mii de credincioși și pelerini. Biserica este în același timp necropolă și voievodului Ioan Mavrocordat (1716 – 1719), unul dintre succesorii fanarioți ai lui Brâncoveanu. Astfel, după tragedia din 1714 când Brâncoveanu este decapitat la Constantinopol împreună cu cei patru fii ai săi iar trupurile, inițial expuse publicului „în fața porții celei mari”, sunt ulterior aruncate în mare la porunca vizirului deoarece acesta „la vederea mulțimii adunate cu acest prilej de a cărei revoltare se temea” și apoi pescuite pe ascuns de „unii creștini” și îngropate la mănăstirea Halki, din apropierea capitalei otomane. De aici, după șase ani de la cumplita execuție, Doamna Maria a reușit să le aducă în mare taină la București și să le îngroape sub o lespede de piatră, vecină cu cea a voievodului Ioan Mavrocordat amintit mai sus, cel care era salvatorul ei din exilul constantinopolitan.

Secretul mormântului brâncovean a fost păstrat cu strășnicie preț de două sute de ani și de abia în 1914, profesorul Virgil Drăghicescu a descoperit o inscripție care a validat locul de veci al voievodului, aflat sub piatra ornată cu celebrele motive înflorate. Această inscripție a fost descifrată pe o candelă aflată în biserică, indicând clar locul de îngropăciune a rămășițelor voievodului și a fiilor săi.

Tot în biserică se mai află o piatră tombală, deasupra mormântului de mai târziu a ginerelui voievodului, Manolache Lambrino și unde se pare că este înhumată chiar Doamna Maria.

Căzut în ruină după „Marele Foc” din 1847, hanul se năruie și este în cele din urmă părăsit (deși biserica este refăcută între 1852 și 1853). În timpul domnitorului Gheorghe Bibescu, hanul este demolat iar împrejurul său apare un cartier de case, cu străzi perpendiculare, conform sistematizării propuse de baronul Borroczyn iar arhitectul Ulrich Hofmann amenajează o grădină rectangulară în jurul bisericii, pe „conturul” fostului han. Grădina „de la Sf. Gheorghe” era foarte frecventată în cursul zilei, fiind denumită colocvial „Grădina de la Tiriolic” (după numele unei vestite bumbăcării tătărești).

La inaugurarea din 1939 a operei lui Oscar Han, despre care Tudor Vianu afirma că „statuile marelui sculptor cer lumina mare a piețelor publice sau aceea a vestibulelor marilor instituții publice”, aici, după cum se vede și astăzi, acest deziderat nu a fost îndeplinit, deși statuia este situată în chiar centrul orașului.

Stilul monumentului este caracteristic tuturor operelor realizate de Han, aparținând neoclasicismului, caracterizat de Petru Comarnescu ca o „sinteză de esențializare realistă a expresiei și de construcție arhitectural-stilizată”. Astfel, această creație emană măreție, monumentalitate, atât prin atitudinea reprezentării voievodului, cât și prin conturarea figurii sale, caracterizată de o expresie spiritualizată care denotă în același timp smerenie, robustețe morală dar și simplitate nobilă. Înfățișat în caracteristicul costum medieval de influență orientală, voievodul exprimă ceva din hieratismul icoanelor bizantine. Totodată, figura voievodului, de un calm aparent, reflectă o tensiune interioară, un anume zbucium sufletesc.

Deși fusese stabilită data oficială a inaugurării monumentului, când la festivitate urma să ia parte însuși suveranul Carol II, aceasta a fost amânată din cauza unei superstiții a regelui. Acesta a fost impresionat de „profeția” lui Nae Ionescu, controversatul profesor al geniilor de la Universitatea București. Chiar Oscar Han povestește că „Profesorul Nae Ionescu care nu mai era în grația regelui, ba încă era între ei o stare de rivalitate, ar fi spus undeva că regele Carol II va avea soarta lui Brâncoveanu. Se spune că regale, care era superstițios până la a fi maniac, nu mai agreea inaugurarea monumentului. A stat învelit toată iarna până ce o vijelie l-a descoperit”. A fost reînvelit de artist apoi „A plecat de la Primărie generalul Dombrowschi. A plecat din țară și Carol II. Brâncoveanu tot acoperit! Se înnegrișe până pe el, începuse să putrezească și iar a fost descoperit de furtună. L-a învelit Primăria. Peste iarnă crivățul i-a smuls definitiv pânza ca să ofere, pentru totdeauna, privirilor noastre, imaginea mândră a voievodului.” Astfel, această statuie nu a fost niciodată „dezvelită” oficial, după cum se obișnuia ci doar inaugurată, odată cu inaugurarea segmentului de bulevard de la Piața Brătianu la Piața Romei, în 27 noiembrie 1943.